

Lainsäädäntöprosessin perusteita Asumisneuvonnan tukea koskevan lain valmistelu

Asumisneuvojen valtakunnalliset verkostoitumispäivät
16.-17.11.2022 Oulu

Matleena Haapala
Lainsäädäntöneuvos, ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lainsäädäntöprosessin vaiheet

Lähde: <http://lainvalmistelu.finlex.fi/>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Miksi lainvalmistelu aloitetaan

Yleistä

- Hallitusohjelma
- Eduskunnan lausuma
- Kansalaisaloite
- Muu kansallinen lainsäädäntötarve
- EU-lainsäädännön toimeenpano
- Kansainvälisen sopimuksen toimeenpano

Tapaus asumisneuvonta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelma:

Puolitetaan asunnottomuus vaalikauden aikana ja poistetaan asunnottomuus kahdessa vaalikaudessa eli vuoteen 2027 mennessä.

Asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseksi tehdään asumisneuvonnasta lakisääteistä ja osoitetaan siihen riittävät resurssit. Turvataan riittävä asumisneuvonta yhdessä kuntien kanssa. Asumisneuvontaa on oltava tarjolla asumismuodosta riippumatta.

Tiedonkeruu

Yleistä

- Mitä pitäisi ratkaista ja mikä olisi paras keino
- Taustatiedon kerääminen, selvitysten laatiminen
- Virkatyö ministeriössä ja virastoissa ja/tai työryhmä, konsulttityö
- Toimintaympäristö mm. oikeudelliset ja taloudelliset reunaehdot, poliittinen ohjaus
- Aikataulu

Tapaus asumisneuvonta

- **Asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistellut työryhmä 3/2020 – 2/2021**
 - Tarkastellut vaihtoehdot: järjestämisvastuu kunnassa, järjestämisvastuu hyvinvointialueella, ARA-vetoinen sopimusmalli, kehittäminen ilman lakisääteistämistä
 - Hankesivu, ks. [YM029:00/2020](#)
- SOTE-uudistus (ei enempää tehtäviä hv-alueille)
- Hallitusohjelmassa varattu määräraha 9,3 milj. euroa > syksyllä 2021 enää 4,3 milj. euroa
- Tavoite säilyttää rahoituksen monikanavaisuus (mm. STEA:n järjestöavustukset)

Lainvalmistelu

Yleistä

- Arvioidaan vaikutuksia, valitaan sääntelyvaihtoehto
- Kirjoitetaan luonnos hallituksen esitykseksi työryhmässä tai virkatyönä
- Kuullaan sidosryhmiä (kyselyt, suulliset kuulemistilaisuudet, kirjallinen lausuntokierros)
- Esitellään asiaa ministeriön poliittiselle johdolle ja muille hallituspuolueille
- Käännetään esitysluonnos ruotsiksi (valtioneuvoston kanslian kielipalvelut)
- Lainsäädännön arviointineuvosto, oikeusministeriön laintarkastus ym.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tapaus asumisneuvonta

- **Päätettiin keskeiset ehdotukset**
 - Ei velvoitettaisi kuntia järjestämään asumisneuvontaa
 - Kannustettaisiin valtionavustuksilla kuntia järjestämään asumisneuvontaa
 - Valmistellaan laki asumisneuvonnan tuesta kunnille
 - Laki olisi määräaikainen 2023-2027 ja sen voimassaoloaikana panostettaisiin tiedonkeruuseen ja lain toimivuuden seurantaan
- **Valmistelu virkatyönä, yhteistyössä ARA**
 - Lausuntokierros toukokuussa 2022
 - Esittely kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa elokuussa 2022
 - Hankesivu, ks. [YM003:00/2022](#)

Hallituksen esitys

Yleistä

- Palautteen perusteella viimeistellään hallituksen esitys ministeriössä
- Jos toimeenpano edellyttää uusia määrärahoja, valmistellaan myös talousarvioesitys
- Esitellään asia valtioneuvoston (=hallitus) yleisistunnossa
 - Jos asia koskee talousarviota, se käsitellään ensin valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa
 - Oikeuskanslerinvirasto tarkistaa esittelylistat
- Valtioneuvoston yleisistunto antaa esityksen eduskunnalle

Tapaus asumisneuvonta

- **Hallituksen esitys laiksi asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023-2027 annettiin eduskunnalle 8.9.2022**
- **Hallituksen esitys talousarvioksi vuodelle 2023 sisältää esityksen 4,3 miljoonan euron määrärahasta**
 - 4 milj. euroa avustuksia varten momentille 35.20.31
 - 0,3 milj. euroa ARA:n toimintamenoihin

Eduskuntakäsittely

Yleistä

- Lähetekeskustelu täysistunnossa
- Valiokuntakäsittely
 - Valiokunnat kuulevat asiantuntijoita
 - Valiokunta, jonka alaan asia kuuluu, antaa mietinnön
 - Muut valiokunnat antavat pyydettäessä lausunnon mietintövaliokunnalle
- Hyväksyminen täysistunnossa
 - 1. käsittely: lain sisällöstä päättäminen valiokunnan mietinnön pohjalta
 - 2. käsittely: lain hyväksyminen tai hylkääminen

Eduskunnan pysyviä valiokuntia ovat suuri valiokunta sekä erikoisvaliokuntina perustuslakivaliokunta, ulkoasiainvaliokunta, valtiovarainvaliokunta, tarkastusvaliokunta, hallintovaliokunta, lakivaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, puolustusvaliokunta, sivistysvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, talousvaliokunta, tiedusteluvalvontavalioikunta, tulevaisuusvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja ympäristövaliokunta.

Tapaus asumisneuvonta

- **Lähetekeskustelu 9.9.2022**
- **Ympäristövaliokunta 14.9. – 10.11.2022**
 - Perustuslakivaliokunnan lausunto [PeVL 56/2022 vp](#)
 - Ympäristövaliokunnan mietintö [YmVM 11/2022 vp](#)
- Hyväksyminen 1. käsittely 15.11.2022
- ...
- Seuraa asiaa eduskunnassa, ks. [HE 129/2022 vp](#)

Lain voimaantulo

Yleistä

- Eduskunnan vastaus
 - Hyväksytty lakiteksti
 - Mahdolliset lausumat (toimeksiannot hallitukselle)
- Tasavallan presidentti vahvistaa lain
- Laki julkaistaan säädöskokoelmassa
- Laki tulee voimaan eduskunnan määräämänä ajankohtana

Tapaus asumisneuvonta

- Odotetaan lain hyväksymistä ja talousarvion hyväksymistä
- Hallituksen esityksen mukaan lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023

Lain toimeenpano

Yleistä

- Viranomainen, jolle laissa säädetään tehtäviä, ryhtyy toteuttamaan niitä
 - Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. (PL 2 § 3 mom)
- Ministeriössä seurataan lain toimivuutta ja tarvittaessa valmistellaan muutoksia
 - Otetaan huomioon eduskunnan lausumat
- Viranomaisen toiminnan laillisuudesta voi kannella mm. eduskunnan oikeusasiamiehelle tai valtioneuvoston oikeuskanslerille

Tapaus asumisneuvonta

- **ARA toimii valtionapuviranomaisena**
- **ARA tukee kuntia asumisneuvontapalvelujen kehittämisessä ja seuraa asumisneuvontapalvelujen saatavuutta ja järjestämistapoja**
- **YM seuraa lain toimeenpanoa ja vastaa lain toimivuuden arvioimisesta.**
 - Jatkuva seuranta ja erillinen toimivuusarvio ennen vuotta 2027
 - Ympäristövaliokunta: kansalaisten yhdenvertaisuuden ja palveluiden selkiyttämisen kannalta pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla asumisneuvonnan lakisääteistäminen

Asumisneuvonnan tuki kunnille

(hallituksen esityksen ja ympäristövaliokunnan mietinnön mukaan)

- **Kunta voi hakea avustusta omaan toimintaan tai ostopalveluun**
- **Avustettavan asumisneuvontapalvelun tulee koskea kaikkia asukkaita riippumatta siitä, omistaako asunnon yksityinen vai julkinen taho ja millä perusteella asukas hallitsee asuntoa**
 - Tiettyyn asumismuotoon sidottua asumisneuvontaa saa olla mutta sitä ei avusteta
 - Voidaan avustaa esim. tiettyyn asumismuotoon kehitetyn asumisneuvonnan laajentamista muillekin asukkaille
 - Voidaan avustaa esim. ikääntyneiden asumisneuvontaa, kunhan se ei ole rajattu tietyssä asumismuodossa oleville ikääntyneille
- **Avustettavan asumisneuvontapalvelun tulee olla asukkaalle maksutonta**
- **Muutoin joustava sääntely > huomioidaan erilaiset lähtökohdat ja tarpeet kunnissa**

Lisätietoja

Matleena Haapala
Lainsäädäntöneuvos, ympäristöministeriö
puh. 040 350 1181
matleena.haapala@gov.fi

Esityksen kuvat: tekijä ja YM kuvapankki

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

